

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 494/2024-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka (sudca spravodajca) v konaní podľa řl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sřařnosti sřařovateľov [REDACTED]

[REDACTED] zastúpených Jarabica, s. r. o., Kutlíkova 17, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 13C 113/02 z 15. novembra 2005, rozsudku Okresného súdu Bratislava III ř. k. 14C 121/2011-1251 zo 7. júna 2016, rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/80/06 z 2. apríla 2008, rozsudku Krajského súdu v Bratislave ř. k. 2Co/289/2016-1339, 2Co/306/2016-1339 z 28. februára 2018 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave ř. k. 9Co/2/2023-1657, 9Co/110/2023 z 22. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sřařnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sřařnosť sřařovateľov a skutkový stav veci

1. Sřařovatelia sa ústavnou sřařnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 4. júna 2024 domáhajú vyslovenia porušenia řl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv podľa řl. 20 ods. 1, řl. 35 ods. 1 a řl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa řl. 6 ods. 1 a řl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa řl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13C 113/02 z 15. novembra 2005 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu z 15. novembra 2005“), rozsudkom okresného súdu ř. k. 14C 121/2011-1251 zo 7. júna 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu zo 7. júna 2016“), rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4Co/80/06 z 2. apríla 2008 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu z 2. apríla 2008“), rozsudkom krajského súdu ř. k. 2Co/289/2016-1339, 2Co/306/2016-1339 z 28. februára 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu z 28. februára 2018“) a rozsudkom krajského súdu ř. k. 9Co/2/2023-1657,

9Co/110/2023 z 22. februára 2024 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu z 22. februára 2024“). Navrhujú napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdom na ďalšie konanie. Požadujú tiež priznať im náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom a tiež priznať každému z nich finančné zadost'učinenie v sume 50 000 eur. Zároveň žiadajú, aby ústavný súd v zmysle § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu z 22. februára 2024.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali 9. mája 2001 na okresnom súde žalobu o náhradu škody proti žalovanej v 1. rade Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Prešovská 48, Bratislava, IČO 35 850 370 (ďalej len „žalovaná v 1. rade“), a proti žalovanej v 2. rade obci [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná v 2. rade“). Náhradu škody požadovali z dôvodu, že žalované v 1. a 2. rade nezabezpečili napojenie rodinných domov sťažovateľov na verejnú kanalizáciu, v dôsledku čoho sťažovatelia nedokázali tieto rodinné domy skolaudovať, a tým utrpeli škodu na rodinných domoch, stratu z podnikania, stratu na nájomnom a aj z následného predaja týchto rodinných domov.

3. K priebehu konania vo veci samej sťažovatelia uviedli, že okresný súd prvým rozsudkom – napadnutým rozsudkom z 15. novembra 2005 žalované v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom sumu 5 330 065 Sk spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % a tiež nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume 623 202,50 Sk. O podanom odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 2. apríla 2008, a to tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu z 15. novembra 2005 v časti, v ktorej žalovaným v 1. a 2. rade vyhovel, zmenil a návrh zamietol a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia následne podali proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 2. apríla 2008 dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) o dovolaní rozhodol tak, že uznesením sp. zn. 4 Cdo 319/2008 z 28. apríla 2010 napadnutý rozsudok krajského súdu z 2. apríla 2008 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd následne uznesením sp. zn. 4Co/80/06 z 28. januára 2011 napadnutý rozsudok okresného súdu z 15. novembra 2005 v napadnutej časti zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4. Okresný súd následne rozsudkom č. k. 14C/121/2011-1139 zo 7. júla 2015 žalované v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom sumu 41 903,76 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 %. Tento rozsudok doplnil napadnutým rozsudkom okresného súdu zo 7. júna 2016 tak, že vo zvyšku návrh zamietol. Proti tomu podali odvolanie sťažovatelia aj žalované v 1. a 2. rade. Rozhodnuté o nich bolo napadnutým rozsudkom krajského súdu z 28. februára 2018. Krajský súd ním rozhodnutie prvoinštančného súdu zmenil tak, že časť, v ktorej súd prvej inštancie žalovaným v 1. a 2. rade sčasti vyhovel, zmenil, a to tak, že žalované v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom sumu 30 855,82 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 %. Vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľov zamietol a rozhodol, že žalované v 1. a 2. rade majú nárok na náhradu trov konania v rozsahu 90 %. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 28. februára 2018 podali sťažovatelia aj žalované v 1. a 2. rade dovolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6Cdo/20/2020 z 24. augusta 2022 napadnutý rozsudok krajského súdu z 28. februára 2018 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, zároveň dovolanie sťažovateľov proti potvrdzujúcemu vyhovujúcemu výroku odmietol.

5. Krajský súd po vrátení veci vydal napadnutý rozsudok z 22. februára 2024, ktorým vo výroku I odvolanie sťažovateľov odmietol. Zároveň výrokom II odvolaním napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalované v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľom sumu 17 540,07 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % ročne od 20. novembra 2002 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Výrokom III potvrdil dopĺňací rozsudok súdu prvej inštancie a výrokom IV žalovaným v 1. a 2. rade priznal voči sťažovateľom nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 94,76 %.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu z 22. februára 2024 sťažovatelia namietajú, že krajský súd na poslednom pojednávaní 22. februára 2024 porušil ich procesné práva, keď okrem iného odmietol vykonať nimi navrhnuté dôkazy. Vo všeobecnosti tiež argumentovali, že v konaní boli v porovnaní so žalovanými v 1. a 2. rade v nevýhodnejšom postavení, že došlo k zneužitiu procesného obmedzenia sťažovateľov a oslabeniu ich postavenia ako žalobcov. Za nepreskúmateľný a neprimeraný považujú záver súdu, že nemal preukázané očakávané rozmnoženie majetkových hodnôt, a teda vznik škody v dôsledku ušlého zisku sťažovateľov. K tomu uviedli, že nehnuteľnosti – domy, však nepredávali z vlastnej vôle na účel dosiahnutia maximálneho zisku, ale predávali ich ako rozostavané stavby bez právnej spôsobilosti na bývanie a prenájom (čo bol ich prvotný účel) v dôsledku ich záväzkov z výstavby týchto domov. Poukázali na to, že k takémuto kroku museli pristúpiť kvôli porušeniu právnej povinnosti žalovaných v 1. a 2. rade, ktoré spôsobili právnu nespôsobilosť pre užívanie domov, a tým spôsobili sťažovateľom škodu. Ako arbitrárny považujú aj názor súdu, že po odpredaji nehnuteľností už sťažovatelia nemohli očakávať ďalší majetkový výnos v podobe ušlého nájomného. Sťažovatelia tu argumentujú tým, že príčinou nenaplnenia nájomných zmlúv neboli prekážky na strane zmluvných strán, ale protiprávne konanie žalovaných v 1. a 2. rade, ktorým spôsobili právnu nespôsobilosť predmetu nájmu. Tiež namietajú nepravdivosť tvrdenia krajského súdu (na pojednávaní konanom 22. februára 2024) o nepredložení odborného dôkazu, ktorým namietali nesprávnosť záverov znaleckého posudku znaleckej organizácie. V tejto súvislosti argumentujú tým, že nebol vykonaný nimi navrhnutý dôkaz (vyžiadanie odpovede od spoločnosti na mail žalovanej v 1. rade z 12. februára 2007), že súd takto prispieva k zatajovaniu dôkazov. Za arbitrárny tiež považujú postup súdu, ktorý porovnával posudky spracované na základe rozdielnych zadaní. Napadnutému rozsudku krajského súdu z 22. februára 2024, resp. záverom v ňom uvedeným vytykajú aj ich vnútornú rozpornosť, v ktorých si krajský súd zamieňa príčinu a následok a len preberá argumenty žalovaných v 1. a 2. rade so zámerom vydania rozhodnutia v ich prospech. Dodali, že nesprávne tiež vyhodnotil dôkaznú situáciu, keď tvrdil, že sa sťažovatelia svojvoľne pripojili na verejnú kanalizáciu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie čl. 12 ods. 4 ústavy a základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 17 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozsudkami okresného súdu

z 15. novembra 2005 a zo 7. júna 2016, ako aj napadnutými rozsudkami krajského súdu z 2. apríla 2008, 28. februára 2018 a z 22. februára 2024.

III.1. K namietanému porušeniu práv napadnutými rozsudkami okresného súdu z 15. novembra 2005 a zo 7. júna 2016, ako aj napadnutými rozsudkami krajského súdu z 2. apríla 2008 a 28. februára 2018:

8. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti namietali porušenie svojich práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu aj už uvedenými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu. V obsahu samotnej ústavnej sťažnosti však absentuje jasné a zreteľné, resp. v zásade akékoľvek odôvodnenie, v čom konkrétne vo vzťahu k týmto rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu malo spočívať porušenie ich práv. Je tomu tak aj napriek skutočnosti zastúpenia sťažovateľov advokátom. V zmysle § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde musí ústavná sťažnosť okrem iného obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľov dôjsť k porušeniu nimi namietaných práv.

9. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom.

10. Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že v zmysle svojich právomocí a postupu nemá podľa ústavy a zákona o ústavnom súde postavenie vyšetrovacieho orgánu, ktorý si sám vyabstrahuje obsah podania sťažovateľov tak, aby o ňom mohol rozhodnúť, za predpokladu, že tak neurobili samotní sťažovatelia. V danom prípade neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jeho kľúčovej povahy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom.

11. Nad rámec ústavný súd k tejto časti ústavnej sťažnosti uvádza, že z § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľov vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomocí na jej prerokovanie. Zo skutočností uvedených v bodoch 3 až 5 tohto rozhodnutia (opis priebehu súdneho konania) vyplýva, že vo vzťahu ku všetkým už uvedeným rozhodnutiam všeobecných súdov sťažovatelia využili riadny, resp. mimoriadny opravný prostriedok, následkom čoho došlo k ich preskúmaniu krajským, resp. najvyšším súdom. Teda v priebehu konania využili im dostupný právny prostriedok ochrany práv. Preto by ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti mohol odmietnuť aj pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom krajského súdu z 22. februára 2024:

12. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dopytom na Mestskom súde Bratislava IV zistil, že sťažovatelia proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 22. februára 2024 podali 3. júna 2024 dovolanie.

13. S poukazom na uplatňovaný princíp subsidiarity ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 303/2019). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (I. ÚS 129/2021).

14. V súlade so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je „výsledkové“, teda musí mu zodpovedať proces ako celok. Obdobne aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ako ústavný súd, tak aj Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavný súd dospel k záveru o predčasnom predložení ústavnej sťažnosti sťažovateľmi. Po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by totiž došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu, a to najvyšší súd a ústavný súd. Išlo by o stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len obťažne odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (m. m. III. ÚS 35/2019). Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

15. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Libor Duľa
predseda senátu